

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Predmet broj: S1 1 K 018441 21 Krž 5

Datum donošenja: 04.02.2022. godine

**Pred Apelacionim vijećem u sastavu: sudija Mirko Božović, predsjednik vijeća
sudija Amela Huskić, sudija izvjestilac
sudija Redžib Begić, član vijeća**

**PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
BOŽIDARA PERIŠIĆA I DR.**

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Ivan Matešić

Branilac optuženog Božidara Perišića: advokat Dejan Bogdanović

Branilac optuženog Vinka Zoranovića, advokat Zorana Čarkić

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100; Fax: 033 707 155

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudije Mirka Božovića, kao predsjednika vijeća, te sudija Amele Huskić i Redžiba Begića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Mirele Karović, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Božidara Perišića i drugih, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a), e), g) i k), u vezi sa članom 173. stav 1. tačka a), a sve u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, odlučujući o žalbi Tužilaštva Bosne i Hercegovine i žalbi branioca optuženog Božidara Perišića, advokata Dejana Bogdanovića, izjavljenim protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine, broj: S1 1 K 018441 16 Kri od 05.07.2021.godine, nakon održane javne sjednice Apelacionog vijeća, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Ivana Matešića, optuženog Vinka Zoranovića i njegovog branioca Zorane Čarkić, te branioca optuženog Božidara Perišića, advokata Dejana Bogdanovića, a u odsutnosti uredno obaviještenog optuženog Božidara Perišića, postupajući na osnovu odredbi člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, dana 04.02.2022. godine, donio je:

P R E S U D U

Odbijaju se, kao neosnovane, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine i žalba branioca optuženog Božidara Perišića, te **potvrđuje** presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 1 K 018441 16 Kri od 05.07.2021.godine.

O b r a z l o ž e n j e

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH), broj S1 1 K 018441 16 Kri od 05.07.2021.godine, optuženi Božidar Perišić oglašen je krivim da je radnjama opisanim pod tačkom I.1. izreke presude počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) progon, u vezi sa tačkom a) lišenje druge osobe života (ubistvo), a sve u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), za koje

krivično djelo je oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina u koju se ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru.

2. Istom Presudom, na osnovu odredbe člana 284. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), optuženi Božidar Perišić i Vinko Zoranović su oslobođeni od optužbe da su počinili, i **to optuženi Božidar Perišić** radnjama opisanim u tački I.2. optužnice krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) progon, u vezi sa tačkom a) lišenje druge osobe života (ubistvo) i tačkom a) člana 173. stav 1. napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedine civilne osobe ili osobe onesposobljene za borbu, a taj je napad posljedovao smrću, teškom tjelesnom ozljedom ili teškim narušenjem zdravlja ljudi, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, te radnjama opisanim u tački I.3. optužnice krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) progon, u vezi sa tačkom k) druga nečovječna djela i tačkom a) člana 173. stav 1. napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedine civilne osobe ili osobe onesposobljene za borbu, a taj je napad posljedovao smrću, teškom tjelesnom ozljedom ili teškim narušenjem zdravlja ljudi, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, a **optuženi Vinko Zoranović** radnjama opisanim u tačkama II.1. i II.2. optužnice krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) progon, u vezi sa tačkom g) prisiljavanje druge osobe uporabom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili sa njom izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

3. Presudom su optuženi Božidar Perišić na osnovu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH, a optuženi Vinko Zoranović na osnovu odredbe člana 189. stav 1. ZKP BiH, oslobođeni obaveze naknade troškova krivičnog postupka koji u padaju na teret budžetskih sredstava Suda, dok su oštećeni, na osnovu člana 198. stavovi 2. i 3. ZKP BiH, sa eventualnim imovinskoopravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

4. Protiv navedene presude žalbe su blagovremeno izjavili Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH/tužilaštvo) i branilac optuženog Božidara Perišića, advokat Dejan Bogdanović.

5. Tužilaštvo je žalbu na oslobađajući dio presude uložilo zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa prijedlogom da se tačke I.2, I.3, II.1 i II.2 pobijane presude preinače i optuženi oglaše krivim i kazne po zakonu, ili da se presuda ukine u

navedenom dijelu i odredi održavanje pretresa pred vijećem Apelacionog odjeljenja.

6. Optuženi Božidar Perišić, žalbu je izjavio po braniocu Dejanu Bogdanoviću, na osuđujući dio presude, i to zbog: bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće žalbu uvaži, preinači prvostepenu presudu, te optuženog oslobodi od optužbe, ili da Apelaciono vijeće žalbu uvaži, pobijanu presudu ukine i odredi održavanje glavnog pretresa.

7. Tužilaštvo je dostavilo odgovor na žalbu optuženog Božidara Perišića, dok su odbrane optuženih Božidara Perišića i Vinka Zoranovića dostavile odgovor na žalbu Tužilaštva, sa identičnim prijedlogom da se žalba suprotne strane odbije kao neosnovana.

8. Na osnovu odredbi člana 304. ZKP BiH održana je sjednica Apelacionog vijeća dana 04.02.2022. godine, kojoj su pristupili tužilac Tužilaštva BiH Ivan Matešić, branilac optuženog Božidara Perišića, advokat Dejan Bogdanović, optuženi Vinko Zoranović i njegov branilac Zorana Čarkić, dok optuženi Božidar Perišić, uredno obaviješten nije pristupio.

9. U toku javne sjednice, tužilac, kao i branilac optuženog Božidara Perišića, ostali su u cijelosti kod pismeno izjavljenih žalbi i prijedloga, ukratko izlažući njihov sadržaj.

10. Ukratko su izneseni i sadržaji odgovora na žalbe, a sve u skladu sa ranije dostavljenim pismenim podnescima.

11. Apelaciono vijeće je u skladu sa odredbom člana 306. ZKP BiH ispitalo pobijanu presudu u granicama istaknutih žalbenih prigovora, i odlučilo kao u izreci iz razloga kako slijedi:

I. OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE

A. ŽALBENI OSNOV BITNIH POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

Žalba branioca optuženog Božidara Perišića

- (a) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka
- k) ZKP BiH – izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili presuda uopšte ne sadrži razloge ili u njoj nisu

navedeni razlozi o odlučnim činjenicama i bitne povrede iz člana 297. stava 2. ZKP BiH

12. Odbrana žalbom ukazuje na bitnu povredu iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, i istom argumentacijom ukazuje na povrede iz člana 297. stava 2. ZKP BiH, odnosno povrede članova 3, člana 15 i člana 290. stav 7. ZKP BiH.

13. Kada obrazlaže navedene povrede, odbrana suštinski prigovara da pobijana presuda ne sadrži razloge za utvrđenje pravno relevantnih činjenica, posebno kod različitih izjava svjedoka. Odbrana ističe da su tokom glavnog pretresa svjedoci davali različite izjave u pogledu pravno relevantnih činjenica, te da prvostepeni sud kroz presudu nije na prihvatljiv način razjasnio činjeničnu osnovu za presuđenje kao u izreci presude. Žalbom je ukazano o kojim izjavama svjedoka se radi i iz kojih razloga je ove izjave trebalo cijeliti na drugačiji način od onoga kako je to učinio prvostepeni sud, a što će biti razmatrano kod žalbenog osnova pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

14. Žalbom se ukazuje da je prvostepeni sud trebao primjeniti odredbu člana 3. ZKP BiH, te kod svjedoka koji su iznosili dva različita iskaza (iz istrage i sa glavnog pretresa) zaključiti da svjedoci nisu iskreni i njihove iskaze proglasiti neupotrebljivim. Odbrana smatra da je prvostepeni sud pri tome propustio primjeniti i odredbu člana 15. ZKP BiH.

15. Apelaciono vijeće navedene prigovore nalazi neosnovanim.

16. *Prima facie* analiza pobijane presude, a kako se to zahtijeva prema standardima za preispitivanje presude sa osnova bitnih povreda, ne ukazuje na postojanje navedenih bitnih povreda. Prvostepeni sud je u cijelosti postupio u skladu sa odredbom člana 290. stav 7. ZKP BiH, koja propisuje obavezu sudećeg vjeća navesti *činjenice* na koje se oslanja kod pismene izrade presude. U tom smislu bitno je naglasiti da ovakav pristup ne znači da se presuda u izvođenju zaključaka o odlučnim činjenicama, morala osvrnuti na svaki pojedinačni dokaz, te kako i na koji način ga je dovela u vezi sa ostalima dokazima, već je dovoljno pobrojati i sadržajno iznijeti one dokaze koji su bili od pretežnog značaja u izvođenju zaključaka o odlučnim činjenicama.

17. Dakle, u konkretnom slučaju evidentno je da se prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude osvrnuo na sve provedene dokaze, kako optužbe, tako i odbrane, te dao pravilno i jasno obrazloženje na koji način je pojedine relevantne činjenice utvrdio, kojem

iskazu ili dijelu iskaza svjedoka je poklonio vjeru, a gdje je ovo povjerenje izostalo, dajući pri tome uvjerljive razloge za provedenu ocjenu iskaza svakog pojedinog svjedoka. Ovakva ocjena iskaza svjedoka je podložna preispitivanju, obzirom da su iskazi cijenjeni kako pojedinačno, tako i u sadejstvu sa drugim iskazima, te materijalnim dokazima, s posebnim osvrtom na osporavanje kredibiliteta svjedoka, tako da u konačnici nije ostavljena bilo kakva sumnja u pogledu činjenica koje su utvrđene, niti u pogledu logičkog i psihološkog procesa koji je tome prethodio. Stoga Vijeće nalazi da u konkretnom nije pogrešno primjenjena odredba član 3. ZKP BiH, obzirom da žalba ne ukazuje na postojanje sumnje u pogledu činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili od koje zavisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, da bi takvu situaciju trebalo rješavati presudom na način koji je povoljniji za optuženog.

18. Vijeće neosnovanom nalazi tvrdnju odbrane da je iskaze svjedoka, koji su različito kazivali prilikom saslušanja u istrazi i na glavnom pretresu, *apriori* trebalo smatrati neupotrebljivim, obzirom da i takvi iskazi, primjenom pravila postupka iz člana 15. ZKP BiH, mogu biti predmetom ocjenjivanja, odnosno izvođenja zaključka o dokazanosti neke odlučne činjenice. Pri ovome, Sud je oslobođen formalnih dokaznih pravila, ali je potrebno na valjan i pouzadan način utvrditi kojem iskazu i iz kojih razloga je poklonio vjeru. U vezi s navedenim, ovo Vijeće ukazuje da je prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude, prvo u okviru poglavlja Standardi dokazivanja i ocjena dokaza, dao pojašnjenje kojim načelima i pravilima logičkog zaključivanja se rukovodio kod ocjene dokaza, kako je tretirao određena odstupanja u iskazima svjedoka iz istrage, s obzirom na protek vremena i stresnu prirodu samog događaja o kojem svjedoči, te je potom ispitujući opće elemente predmetnog krivičnog djela i pojedinačne inkriminacije u osnovi krivičnog djela zločina protiv čovječnosti, dao ocjenu kredibiliteta svjedoka u odnosu na inkriminaciju optuženog (vidljivo u paragrafima pobijane presude 190, 248, 251, 262, 272, 277, 278, 279, 280, 281, 287, 290, 295, 298, 299, 300, 301, 302, 304, 308, 309, 311 itd.).

19. Nasuprot žalbenim navodima, Vijeće cijeni da je prvostepeni sud dao iscrpnu i detaljnu analizu iskaza svih svjedoka koji su iznijeli relevantna saznanja, posebnu pažnju poklanjajući razrješenju protivrječnosti njihovih iskaza, na kojima insistira odbrana, gdje je kod određenih dilema, presudno bilo dovođenje iskaza u vezu sa materijalnim dokazima ili iskazima drugih svjedoka, tako da pri ocjeni ovog Vijeća, nije ostalo niti jedno neriješeno pitanje od značaja kod utvrđivanja krivnje optuženog.

20. Dakle, sa aspekta formalne ispravnosti pobijane presude, Apelaciono vijeće

zaključuje da je pretresno vijeće iznijelo dovoljne i u svemu prihvatljive razloge za svoje stavove i činjenična utvrđenja utemeljena na relevantnim dokazima koji potkrijepljuju cjelinu stava koji je prvostepeni sud zauzeo, o čemu će detaljnije biti riječi kod analize žalbenih razloga kojima se ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

21. Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud primjenom principa slobodne ocjene dokaza, u skladu sa odredbama člana 15. ZKP BiH, pravilno cijenio sve dokaze, kako iskaze svjedoka, tako i materijalnu dokumentaciju, pouzdanost i dokaznu vrijednost svakog dokaza ponaosob, te je u obrazloženju pobijane presude posebnu pažnju poklonio dokazima koji se po svom značaju i kvalitetu ističu i od presudnog su značaja za utvrđenje krivnje optuženog, shodno odredbi člana 290. stav 6. i 7. ZKP BiH.

22. Dakle, pobijana presuda sadrži dokazne osnove za svaku činjenicu koju smatra pouzdano utvrđenom, bez obzira kojoj kategoriji ta činjenica pripada (odlučne, indicijalne, kontrolne), pri čemu nijedna činjenica bitna za presudu, nije zanemarena niti je izostala.

23. Slijedom svega iznesenog, Apelaciono vijeće nalazi da žalba odbrane ne ukazuje osnovano da je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili da presuda uopšte ne sadrži razloge ili da u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, te shodno tome ovo Vijeće zaključuje da prvostepeni sud nije učinio bitnu povredu pravila postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, kao ni člana 297. stav 2. ZKP BiH, u vezi sa članovima 3, 15. i 290. stav 7. ZKP BiH, obzirom da žalba odbrane nije uspješno dokazala da je prvostepeno vijeće uslijed propusta, na koje se žalbom ukazuje, donijelo nezakonitu i nepravilnu presudu.

B. ŽALBENI OSNOV IZ ČLANA 298. ZKP BIH – POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA

Žalba branioca optuženog Božidara Perišića

24. Kod ovog žalbenog osnova, odbrana na prvom mjestu ističe da nedostaju razlozi u pogledu umišljaja na strani optuženog, pri čemu odbrana ukazuje da je prvostepeni sud prihvatio iskaz svjedoka Dženane Nalbantić u dijelu u kojem ona navodi da je vukla optuženog Božidara Perišića za ruku, što ne potvrđuju iskazi svjedoka Vlajka Perišića i S.R, kojima prvostepeni sud daje potkrijepljujući značaj, te u takvoj situaciji odbrana smatra da je prvostepeni sud trebao razmotriti kako je na opaljenje uticalo to što je svjedokinja Dženana Nalbantić vukla za ruku optuženog. Odbrana pri ovome postavlja tezu odbrane, navodeći da je upravo ovakav postupak svjedokinje razlog za opaljenja, te

da radnja optuženog nije poduzeta s umišljajem.

25. Vijeće istaknuti žalbeni navod cijeni neosnovanim.

26. Prvostepeni sud je dao valjane razloge za utvrđenje umišljaja na strani optuženog, analizom provedenih dokaza, prije svega iskaza svjedoka Dženane Nalbantić, dovodeći isti u vezu sa iskazima svjedoka S.R i Vlajka Perišića. Kada osporava umišljaj na strani optuženog, odbrana pogrešno navodi da je svjedok Dženana Nalbantić vukla optuženog za ruku prije pucanja, jer iz iskaza ovog svjedoka proizilazi da je isto učinila nakon što je optuženi Božidar Perišić već pucao i ubio Mustafu i Salima Sijerčića (paragraf 272 pobijane presude). Prema tome, neosnovana je teza odbrane da je upravo ovaj postupak svjedoka moguće doveo do pucanja optuženog iz automatskog naoružanja.

27. U okviru ovog žalbenog osnova, odbrana dalje ističe da predmet nije riješen u cjelosti te je došlo do objektivne povrede identiteta optužnice, jer je prvostepeni sud zbog različitih svjedočenja u pogledu mjesta gdje su nastale rane na tijelima ubijenih Sijerčić Mustafe i Salima, ovo pitanje zaobilazi opštom sintagmom, pucajući iz automatskog naoružanja. Pri ovome odbrana ukazuje da princip krivnje zahtijeva punu individualizaciju radnje izvršenja, pa je svako uopšteno navođenje radnje izvršenja, signal da postoje nejasnoće u vezi s tim ko, i iz čega puca, a onda i posljedično gdje završavaju ispaljeni metci. Tako odbrana ukazuje da iz iskaza Dženane Nalbatić proizilazi da su meci završili u glavama ubijenih, dok iz iskaza drugih svjedoka proizilazi da su rane bile na grudima i da se iz grudi „pušilo“, koje pitanje je po stavu odbrane bitno i sa aspekta procjene kredibiliteta svjedoka Dženane Nalbantić. Propust da se u izreci presude navede da su meci završili u glavi ubijenih predstavlja povredu, jer je na taj način odbrana spriječena u dokazivanju da je upravo Dženana Nalbantić, jedini svjedok na osnovu čijeg iskaza je optuženi oglašen krivim.

28. Istaknute žalbene navode Vijeće cijeni neosnovanim.

29. Iako se ovaj žalbeni navod koristi zajedno sa žalbenim osnovom pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, Vijeće je na ovom mjestu razmotrilo dio koji se tiče primjene Krivičnog zakona.

30. Vijeće nalazi da nije došlo do objektivne povrede identiteta optužnice, te da je predmet riješen u cjelosti. Optužnicom je način izvršenja radnje predmetnog krivičnog djela opisan „lišio života pucajući u njih iz automatskog naoružanja“, kako je navedeno i u činjeničnom supstratu izreke presude i utvrđeno pobijanom presudom . Takav opis načina

izvršenja krivičnog djela iz tačke I.1 izreke pobijane presude, je sasvim dostatan da odredi način izvršenja krivičnog djela. Kod lišenja života od odlučnog značaja je činjenica smrti jednog lica, pa navođenje u konkretnom slučaju da je pucano u predjelu glave ili grudi žrtve, nije od presudnog značaja i ne mijenja činjenicu da je usljed direktne radnje optuženog: pucanja iz automatskog naoružanja, nastupila smrt druge osobe, u konkretnom slučaju smrt Sijerčić Salima i Mustafe. Iznošenjem detalja oko vrste oružja, mjesta nastalih povreda i slično, odbrana pokušava odvratiti pozornost od naprijed navedenih bitnih činjenica, a da pri tome, baveći se pitanjima koja nemaju presudan značaj, pokuša dovesti u sumnju pravilna utvrđenja prvostepenog suda. Uz to odbrani nije uskraćeno da ostvaruje svoje pravo na odbranu i osporava iskaz svjedoka Dženane Nalbantić, što je odbrana i činila tokom cjelokupnog dokaznog postupka. Osim toga, iskaz svjedoka Dženane Nalbantić nije jedini dokaz na kojem je sud temeljio svoju odluku u pogledu spornog događaja tačke 1. osuđujućeg djela prvostepene presude, o čemu će više riječi biti kod žalbenog osnova pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

31. Žalbom se dalje u odnosu na postojanje diskriminatorne namjere ističe da je povrijeđen materijalni propis na način da je prvostepeni sud potpuno zanemario iskaze svjedoka P-1 i P-2, koji su govorili o ponašanju optuženog, kao i iskaz optuženog u svojstvu svjedoka i iskaz svjedoka Tužilaštva Elvira Bahte. Po ocjeni odbrane nema dokaza da je djelo počinjeno s diskriminatornom namjerom.

32. I ovaj žalbeni navod Vijeće nalazi neosnovanim.

33. Naime, u konkretnom predmetu diskriminatorna namjera je utvrđena u skladu sa KZ BiH. Prvostepeni sud je u tom pogledu dao valjane razloge u paragrafima 227. do 236. pobijane presude, koje prihvata i ovo Vijeće. Prvostepeni sud nije zanemario iskaze svjedoka odbrane P1 i P2, kako to ukazuje žalba, već ih cijenio kao svjedoke sa posrednim saznanjima, a koji nisu bili potvrđeni iskazima drugih svjedoka. Naprotiv, njihova kazivanja su u suprotnosti sa kazivanjima svjedoka očevidaca, zbog čega ovim iskazima nije dat značaj u smislu dokazne snage. Iskaz svjedoka Elvira Bahte, prvostepeni sud je cijenio na okolnosti širokog i sistematičnog napada, a ne na okolnosti konkretnih radnji optuženog, jer u tom pravcu ovaj svjedok nije imao nikakva saznanja.

34. Žalbom se također ističe da prvostepeni sud nije imao osnova oglasiti krivim optuženog za djelo iz člana 172. KZ BiH, nego u najgorem slučaju razmotriti primjenu člana 142. KZ SFRJ.

35. Vijeće istaknuti žalbeni navod cijeni neosnovanim.

36. Vijeće nasuprot žalbenim navodima, nalazi da je prvostepeni sud van razumne sumnje utvrdio da je optuženi preduzeo krivično pravne radnje opisane u tački 1.1 izreke prvostepene presude, čime su ostvarena bitna obilježja bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti. Kako KZ SFRJ, krivično pravnu radnju preduzetu od strane optuženog, ne inkriminira kao krivično djelo u vrijeme njegovog počinjenja, dok ga kao takvo prepoznaje međunarodno pravo¹ i u okviru ovog vremena, tada upravo ova činjenica daje osnov za primjenu KZ BiH u konkretnom slučaju. Obzirom da je prvostepeni sud utvrdio da su u radnjama optuženog ispunjeni svi bitni elementi bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a), sve u vezi sa članom 180. KZ BiH, odnosno postojanje širokog i sistematičnog napada, koji je bio usmjeren protiv civilnog stanovništva, znanje optuženog za postojanje takvog napada, te znanje da njegova djela predstavljaju dio tog napada, a potom i pojedinačne inkriminacije u osnovi zločina protiv čovječnosti (progon ubistvom), to je jedino bilo ispravno na konkretan slučaj primjeniti KZ BiH koji kvalifikuje takvo ponašanje optuženog kao krivično djelo, za razliku od KZ SFRJ.

37. Dakle, Vijeće smatra da nije bilo mjesta primjeni KZ SFRJ, odnosno kvalifikaciji Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. navedenog zakona, obzirom da je dokazano postojanje općih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti i pojedinačne inkriminacije optuženog u osnovi tog krivičnog djela.

C. ŽALBENI OSNOV IZ ČLANA 299. ZKP BIH – POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

C.1. Žalba branioca optuženog Božidara Perišića

38. Odbrana navodi da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio nekoliko odlučnih činjenica od kojih zavisi postojanje krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret, kao i onih okolnosti koje govore o načinu izvršenja krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim.

39. Žalbom se osporava identitet izvršioca ubistva Salima i Mustafe Sijerčića, uz osporavanje načina izvršenja, uz tvrdnju da je pogrešan zaključak prvostepenog suda o

¹ Ženevske konvencije, Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima

pucanju iz automatskog naoružanja, s obzirom da nije utvrđeno u koji dio tijela žrtava je pucano, jer svjedok Dženana Nalbantić navodi da je pucano u glave, a ostali svjedoci da je pucano u grudi, koje činjenice su po ocjeni odbrane od odlučnog značaja.

40. Svjedok S.R. po stavu odbrane nije potkrijepljujući dokaz iskazu svjedoka Dženane Nalbantić, čiji iskaz je opterećen pristrasnostima i proturječnostima koje imaju odlučan karakter za odbacivanje ovog iskaza kao relevantnog. Odbrana smatra da je sud imao ozbiljne razloga posumnjati u ovaj iskaz, jer svjedok tokom 2001. godine u svom svjedočenju tvrdi da je njenog oca ubio izvjesni Hapac, da bi potom na glavnom pretresu navela kako je to učinio optuženi Božidar Perišić.

41. Odbrana smatra da se radi o pogrešnom identitetu osobe koja je pucala, pa svjedok zasigurno u jednom od svojih iskaza ne govori istinu, zbog čega iskaz svjedoka S.R ne može biti potkrijepljujući iskazima svjedoka Vlajka Perišića i Dženane Nalbantić.

42. Odbrana tvrdi da je svjedok Vlajko Perišić zainteresiran svjedok kada Božidara Perišića označava kao počinioca ubistva, zbog čega odbrana gradi tezu da je svjedok Vlajko Perišić izvršilac ovog krivičnog djela. Tako odbrana navodi da Vlajko Perišić u dvorištu kuće Adema Živojevića, vidi Bobana u farmerkama i šarenom prsluku, vidi da su svi ukućani izvedeni iz kuće i vidi da Boban puca, iako Šahsena, Fatima, Muniba, koje Vlajko označava kao prisutne ovom događaju, nisu ni izašle iz ove kuće. Optuženi je mjesec dana prije nego što će Vlajko Perišić dati izjavu u svojstvu svjedoka, naveo da je upravo Vlajko Perišić u njegovom prisustvu pucao u Mustafu i Salima Sijerčića. Tako je iskaz svjedoka Vlajka Perišića, po ocjeni odbrane diskutabilan, jer osim njega i svjedoka R.S niko dugi ne tvrdi da su svi ukućani izvedeni iz kuće.

43. Svjedok Dženana Nalbantić, koje se svjedok S.R. ne sjeća kao prisutne na licu mjesta, iznosi detalje o kojima ne govori ni svjedok Vlajko Perišić, navodeći da je kritične prilike optuženog vukla za ruku .

44. Iako je pitanje gdje su se nalazile ulazne rane na tijelima ubijenih izostavljeno iz optužnice i izreke presude, o ovome nisu saglasni ni iskazi svjedoka Vlajka Perišića i S.R, te sadržaj pročitanih izjava Munibe, Šahsene i Fatime, gdje niko od navedenih nije potvrdio rane na glavama Salima i Mustafe, zbog čega je po ocjeni odbrane iskaz Dženane Nalbantić u tom djelu ostao nepotvrđen. Svjedoci su navodili da se pušilo iz grudi ubijenih, ali ovim svjedocima kao suprugama ubijenih sud nije povjerovao.

45. Odbrana navodi da optužnica ostaje neprecizna, jer formulacija "pucanjem iz automatskog naoružanja" govori u prilog tvrdnji da nema saglasnosti u iskazima tužilačkih svjedoka oko toga u koji dio tijela su Mustafa i Salim pogođeni.

46. Odbrana se dalje bavi pitanjem nesklada u iskazima svjedoka R.S, Dženane Nalbantić, Fatime Sijerčić, Šahsene Sijerčić i Munibe Sijerčić, u djelu redosljeda izlaska civila iz prizemlja kuće gdje su kritične prilike boravili, postojanja prozora u prizemlju ove kuće i slično, a potom i o načinu pucanja, izvodeći zaključak da se radi o nesaglasnim izjavama svjedoka, kao i da su R.S i Dženana Nalbantić neiskreno svjedočile.

47. U konačnici osporava se diskriminatorna namjera, te svijest o događajima van mjesta boravišta optuženog. Odbrana tvrdi da nema dokaza da je optuženi bio učesnik bilo kakvih borbenih dejstava prije 19.06.1992.godine, jer iz njegovog iskaza i iskaza pojedinih svjedoka Tužilaštva proizilazi da je nosio farmerke, da nije dobrovoljno krenuo sa onima koji su ga pozvali, da je njegovo mjesto boravka udaljeno nekoliko kilometara od svih navedenih sela ili dijelova naseljenog mjesta Rogatica o kojima presuda govori. Odbrana ističe da svjedoci Tužilaštva, kao i optuženi u svojoj izjavi od 30.03 2015.godine, navode kako je optuženi spasio 21 čovjeka, odvrćajući pažnju neidentifikovanim vojnicima, govoreći da su Bahte otišle, lupkajući nogom u vrata da dijete prestane plakati i ostavljajući dva metka na prag, koji događaj bukvalno prethodi događaju iz izreke presude. Odbrana stoga problematizira diskriminatornu namjeru i njeno formiranje u kratkoj vremenskoj distanci od pola sata ili sat vremena.

48. Odbrana smatra da je prvostepeni sud zaključak o svijesti optuženog bazirao na njegovoj pripadnosti vojsci RS, što nije bilo dovoljno jer osim forme neophodno je utvrditi da optuženi preduzima radnje upravljene na ostvarenje djela u okviru širokog i sistematičnog napada. Tvrdnja suda da je optuženi u spornom periodu viđan po Rogatici i da mu nije moglo ostati nepoznato da se dešavaju napadi usmjereni prema bošnjačkom stanovništvu, nije proizvod niti jednog dokaza, nego rezonovanja suda.

C.2. Odluka Apelacionog vijeća

49. Vijeće iznesene žalbene navode nalazi neosnovanim.

50. Nasuprot stavu odbrane, Vijeće smatra da je prvostepeni sud pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice od kojih ovisi primjena materijalnog prava, što je poslužilo kao osnov za utvrđenje van razumne sumnje da je optuženi počinio predmetno krivično

djelo na način, u mjestu i vrijeme kako je to navedeno u tački I.1. izreke pobijane presude.

51. Obzirom da žalbom nije osporavan događaj opisan u tački I.1. izreke pobijane presude, već se osporava način lišenja života Mustafe i Salima Sijerčića (pucnjem u glavu ili grudi), zatim učešće optuženog u ubistvima i njegova identifikacija, te u konačnici diskriminatorna namjera na strani optuženog i svijest o postojanju napada i svijest da njegova djela predstavljaju dio tog napada, Vijeće će se kretati u okviru tako istaknutih žalbenih navoda i preispitati činjenična utvrđenja prvostepenog suda u tom pravcu.

52. Kada je u pitanju način izvršenja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) KZ BiH, progon u osnovi lišenjem života (ubistvom) dva civila, Mustafe i Salima Sijerčića, i da li je ubistvo izvršeno pucanjem u glavu ili grudi žrtava, kojim pitanjem odbrana nastoji diskreditovati iskaz svjedoka Dženane Nalbantić, Vijeće zaključuje da činjenična utvrđenja u tom pravcu žalbom nisu dovedena u pitanje.

53. Činjenična utvrđenja događaja tačke I.1 izreke presude, utemeljena su na iskazima svjedoka Dženane Nalbantić, R.S. i Vlajka Perišića, kao svjedoka očevidaca događaja, zatim svjedoka Muniba Šetića, Dragomira Jakšića, „P4“ i „P1“, kao svjedoka sa posrednim saznanjima, te na glavnom pretresu pročitanim iskazima svjedoka Raseme Kukavice, Munibe Sijerčić, Fatime Sijerčić i Šahsene Sijerčić.

54. Prvostepeni sud je odlučujući značaj dao iskazima svjedoka očevidaca, koji su o samom činu ubistva iznijeli svoja neposredna opažanja, svako iz svoje perspektive, odnosno mjesta i situacije u kojoj se nalazio u datom trenutku, dok svjedocima sa posrednim saznanjima nije dat značaj, obzirom da nisu potvrđeni drugim dokazima, kao ni pročitanim iskazima svjedoka, za koje je prvostepeni sud našao da su kontradiktorni, a nisu mogli biti podvrgnuti unakrsnom ispitivanju od strane odbrane, što i ovo Vijeće prihvata.

55. Pažljivom analizom iskaza svjedoka očevidaca, Vijeće nalazi da nema sumnje u pogledu načina izvršenja krivičnog djela, odnosno da je radnja lišenja života Mustafe i Salima Sijerčića, izvršena pucanjem u glavu iz automatskog naoružanja, što nesumnjivo proizilazi iz iskaza svjedoka Dženane Nalbantić koja je neposredno vidjela poduzetu radnju i izvršioca. Iz iskaza ove svjedokinje nesumnjivo proizilazi da je Mustafi i Salimu Sijerčiću pucano u glave, što nije u suprotnosti sa iskazima svjedoka R.S i Vlajka Perišića. Naime i ovi svjedoci iznose svoja neposredna saznanja o spornom događaju,

pa je tako svjedok R.S iznijela svoja opažanja koja je mogla steći obzirom na mjesto na kojem se nalazila i na okolnosti u kojima se događaj odvija, te navodi da nije vidjela sam čin pucnja u Mustafu i Salima Sijerčića, ali je vidjela da su pali i da se „puši iz puške“, pri čemu ova svjedokinja, za razliku od svjedoka Dženane Nalbantić, ne navodi u koji dio tijela je pucano. Iz iskaza svjedoka Vlajka Perišića proizilazi da su Mustafa i Salim Sijerčić ubijeni rafalnim pucnjem, ali ni ovaj svjedok izričito ne navodi u koji dio tijela je pucano.

56. Prema tome, jedina uvjerljiva saznanja o ovoj okolnosti proizilaze iz iskaza Dženane Nalbantić, koja s obzirom da kritične prilike prva izlazi iz kuće Adema Živojevića odmah iza Mustafe i Salima Sijerčića, i u prilici je iz neposredne blizine vidjeti cio događaj što detaljno i opisuje u svom iskazu („puc’o u glave, u životu nisam vidjela onolike glave“), a što prvostepeni sud pravilno cijeni u paragrafu 273. pobijane presude, kao i u paragrafu 274.

57. Odbrana ovo pitanje problematizira upravo zbog iskaza svjedokinje Dženane Nalbantić, pokušavajući diskreditirati njen iskaz, kako bi pogodovala optuženom. Međutim, iako se po ocjeni Vijeća ne radi o pitanju od odlučnog značaja, čije utvrđenje u konačnici ne mjenja suštinu događaja, lišenje života dva civila, Vijeće nalazi potrebnim istaći da svjedokinja Dženana Nalbantić vrlo uvjerljivo, bez oklijevanja, koherentno i detaljno, na način koji ne ostavlja prostora za bilo kakvu sumnju, opisuje kritični događaj, navodeći na koji način su Mustafa i Salim Sijerčić lišeni života, koji iskaz prvostepeni sud pravilno cijeni kao kredibilan, objektivan, nepristrasan i dosljedan u bitnim dijelovima. To što svjedok R.S, iznoseći svoja saznanja o kritičnom događaju, ne spominje Dženanu Nalbantić, ne znači da ista nije bila prisutna kritičnom događaju i da nema saznanja u tom pravcu, kako to odbrana pokušava prikazati. Naprotiv Vijeće je uvjerenja da svjedok R.S u datim okolnostima izlaska iz kuće, pucnjave i očiglednog psihičkog stanja šoka, zbog gubitka članova porodice (oca i amidže) nije morala percipirati njeno prisustvo u datom trenutku, ali je navela Dženanu Nalbatić kao jednu od osoba koja će tog dana boraviti zajedno s njima u kući Adema Živojevića. Insistiranje odbrane kako se svjedokinja R.S bolje sjeća događaja od Dženane Nalbantić, jer je te prilike izgubila oca i amidžu, aposlutno nemaju utemeljenje u utvrđenim činjenicama. Tako svjedokinja Dženana Nalbantić uvjerljivo iznosi detalje oko načina njenog izlaska iz kuće odmah iza Mustafe i Salima Sijerčića, neposredno svjedočeći o svakom trenutku događaja koji će uslijediti nakon toga, dok svjedokinja R.S ne izlazi odmah, već tek nakon što čuje rafalnu paljbu, ali dovoljno da vidi optuženog Perišića sa puškom u rukama iznad glava ubijehih oca i amidže, vidi oca koji leži na leđima sa rukama na grudima dok mu ide krv iz usta. Dakle,

upravo zbog teškog psihičkog stanja u kojem se svjedok R.S. u tom trenutku nalazi, gledajući ubijene oca i amidžu, sasvim je logično i očekivano da ne obraća pažnju koje osobe su prisutne oko nje u datom trenutku ili kojim redoslijedom civili izlazi iz kuće, jer je njena pažnja očigledno usmjerena na kritični momenat ubistva najužih članova njene porodice. Za Vijeće je ovakva životna situacija potpuno logična i jedina moguća, te činjenica da Dženana Nalbantić nije u srodstvu sa ubijenim, ne umanjuje dokaznu snagu njenog iskaza. Vijeće se ovdje neće baviti pročitanim iskazima svjedoka Raseme Kukavice, Munibe Sijerčić, Fatime Sijerčić i Šahsene Sijerčić, s obzirom da ni prvostepeno vijeće ove pročitane iskaze nije cijenilo odlučnim, zbog određenih kontradiktornosti u njihovim iskazima kao i činjenice da ovi iskazi nisu mogli biti provjereni kroz direktno i unakrsno ispitivanje, koji stav prvostepene presude dijeli i ovo Vijeće. Odbrana neosnovano žalbom prigovara da su pročitani iskazi svjedoka neopravdano ostavljeni sa strane. Međutim Vijeće ukazuje da je upravo suprotno kazivanju ovih svjedoka, koji nisu potkrijepljeni valjanim dokazima, iz činjeničnog opisa događaja iz tačke I.1. izreke pobijane presude, izostavljena određena kriminalna količina (ranjavanje Raseme Kukavice), te je moguće zaključiti da je korištenjem spornih iskaza, upravo pogodovano optuženom.

58. Imajući u vidu naprijed izneseno, Vijeće cijeni da su nesumnjivo utvrđene sve okonosti počinjenja konkretnog krivičnog djela, pa i samog načina izvršenja radnje, lišenja života Mustafe i Salima Sijerčića.

59. Isti je zaključak Vijeće izvelo i u pogledu identiteta izvršioca radnje izvršenja ubistva Mustafe i Salima Sijerčića, koju radnju poduzima optuženi Božidar Perišić. Vijeće nalazi da je prvostepeni sud pravilno cijeneći iskaze svjedoka Dženane Nalbantić, R.S i Vljajka Perišića, na nesumnjiv način utvrdio da je osoba koje će kritične prilike lišiti života Mustafu i Salima Sijerčića, upravo optuženi Božidar Perišić. Pri ovakvom utvrđenju, prvostepeni sud je posebnu pažnju poklonio činjenici identifikacije optuženog od strane ovih svjedoka te prigovorima odbrane u tom pravcu. Tako je u paragrafima 271, 293, 295 prvostepeni sud pravilno utvrdio da svjedok Dženana Nalbantić poznaje optuženog kao prijatelja njenog oca, njena porodica imala je imanje u blizini kuće optuženog, zna da je radio kao kondukter, dok svjedok R.S. optuženog poznaje kao Bobana Perišića, koji je živio negdje prema Krmčićima, imao je karakterističan ben i radio kao kondukter u autobusu, dok svjedok Vljajko Perišić optuženog poznaje jer su rođaci.

60. Obzirom na navedeno, očigledno se radi o svjedocima koji su bez bilo kakve sumnje mogli identifikovati optuženog, a koji su prisustni kao očevici i učesnici kritičnog

događaja, mogli vidjeti optuženog kako puca i lišava života Mustafu i Salima Sijerčića. Žalbeni navodi da je svjedok Vlajko Perišić imao interes za ovakvu svoju tvrdnju, jer je upravo on izvršilac pomenutih ubistava, aposlutno nema nikakvo činjenično utemeljenje, obzirom da drugi saslušani svjedoci, očevici događaja Dženana Nalbantić i R.S, ne označavaju Vlajka Perišića kao izvršioca, pri tome nemaju interes da ga štite, niti neosnovano terete optuženog. Razlike u iskazima ovih svjedoka, a na kojima insistira odbrana, a tiču se redoslijeda izlaska civila iz kuće Adema Živojevića, njihove mogućnosti da u datom trenutku vide čin ubistava, mogućnosti postojanja prozora na prostoriji u kojoj isti borave prije kritičnog događaja kao i drugih sličnih okolnosti o kojima svjedoci različito iskazuju, ne dovode u pitanje odlučne činjenice koje je utvrdio prvostepeni sud. Po ocjeni Vijeća, iznesene razlike u kazivanju svjedoka su logične i prihvatljive, obzirom na prirodu događaja o kojem svjedoče, kao i protek vremena, činjenicu da se svjedoci u datom trenutku nalaze na različitim mjestima gdje u isto vrijeme ne mogu opažati identične stvari, niti zbog svojih ličnih perceptivnih sposobnosti zapamtiti određene detalje kao neki drugi svjedoci. Naime, Vijeće je uvjerenja da je u konkretnom od odlučnog značaja način na koji svjedoci iznose svoja neposredna opažanja i uvjerljivost njihovog kazivanja o lišenju života Mustafe i Salima Sijerčića, koju radnju pucanjem iz automatskog naoružanja preuzima optuženi Božidar Perišić. Prema tome, detalji na kojima insistira odbrana u pogledu redoslijedu izlaska iz kuće, osoba koje se nalaze ispred kuće u datom trenutku, kakvu uniformu nosi i kako je odjeven počinitelj, ne mijenja činjenicu lišenja života civila Mustafe i Salima Sijerčića, gdje svjedoci saglasno navode da navedenu radnju preuzima optuženi Božidar Perišić.

61. Također, ni žalbeni navodi da svjedoci Dženana Nalbantić i R.S, o bitnim detaljima predmetnog događaja u istrazi navodili drugačije od onoga na glavnom pretresu, nisu kod ovog Vijeća stvorili uvjerenje da je prvostepeni sud odlučne činjenice pogrešno ili nepotpuno utvrdio. U tom pogledu Vijeće prihvata obrazloženje prvostepenog suda da se u pogledu bitnih činjenica radi o neznatnim razlikama u kazivanju svjedoka, koje ne dovode u pitanje vjerodostojnost iskaza svjedoka R.S u dijelu koji je saglasan sa iskazom svjedoka Dženane Nalbantić, čiji iskaz je cijenjen kao pouzdan i vjerodostojan, dok za ostale razlike prvostepeni sud cijeni da nisu mogle ishoditi drugačiju odluku suda jer se nije radilo o odlučnim činjenicama (paragrafi 298. do 301. pobijane presude). Vijeće je imalo u vidu navode odbrane, da svjedok R.S u jednoj od svojih ranijih izjava tokom 2001.godine, kao izvršioca ovih ubistava navodi osobu po imenu „Hapac“, međutim cijeneći da je prilikom saslušanja na glavnom pretresu 10.05.2017.godine, svjedok

odlučno ustvrdila da se radi o Bobanu Perišiću (Božidar Perišić), opisujući njegov izgled, upečatljiv mladež na licu, te da je u odnosu na ranije izjave kategorično navela da je istina ono što iskazuje na glavnom pretresu, kod kojeg stava uvjerljivo ostaje i tokom unakrsnog ispitivanja, to je Vijeće zaključilo da je prvostepni sud pravilno poklonio vjeru iskazu svjedoka R.S sa glavnog pretresa. Ovo posebno jer je isti iskaz u odlučujućem dijelu, po pitanju načina izvršenja krivičnog djela i identiteta počinioca, saglasan sa iskazima svjedoka Dženane Nalbantić i Vlajka Perišića.

62. Razlike u kazivanju svjedoka Dženane Nalbatić i R.S na koje žalba ukazuje, nisu umanjile dokaznu snagu i uvjerljivost njihovih iskaza u dijelu kojim opisuju lišenje života Mustafe i Salima Sijerčića navodeći optuženog kao izvršioca, što je saglasno i sa iskazom svjedoka Vlajka Perišića, čiji iskaz odbrana nije uspjela diskreditovati tvrdnjama da je upravo ovaj svjedok izvršilac pomenutih ubistava, jer takva tvrdnja nema uporište niti u jednom provedenom dokazu.

63. Kada su u pitanju žalbeni navodi kojima se osporava postojanje općeg elementa krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, znanje optuženog za širok i sistematičan napad usmjeren protiv civilnog stanovništva, i da njegova djela predstavljaju ili bi mogla predstavljati dio tog napada, Vijeće podsjeća da je prema međunarodnom običajnom pravu, te odredbama člana 172. KZ BiH, bitno znanje optuženog za napad protiv civilnog stanovništva i znanje da njegove radnje predstavljaju dio tog napada, pri čemu nije neophodno da Tužilaštvo ponudi direktne dokaze za znanje optuženog u ovom kontekstu veze, već je navedeno moguće utvrđivati i posrednim dokazima. S tim u vezi, Vijeće nalazi da pobijana presuda u tom pravcu daje detaljnu i prihvatljivu argumentaciju.

64. Naime, prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da u konkretnom slučaju postoji *nekus* između konkretnog krivičnog djela za koje je optuženi Božidar Perišić oglašen krivim i utvrđenog napada na civilno stanovništvo. Naime, s obzirom da je optuženi, kao pripadnik Vojske Republike Srpske, VP 7084 Rogatica, te kao stanovnik Rogatice, koji je u vrijeme rasprostranjenog i sistematičnog napada bio prisutan, kretao se i viđen na području Opštine Rogatica, morao je biti upoznat sa dešavanjima na tom području, u smislu masovnosti napada i sveobuhvatnog djelovanja srpskih snaga prema civilnom bošnjačkom stanovništvu ove opštine, kao i težine i prirode djela u osnovi ovog konkretnog zločina.

65. S tim u vezi, Apelaciono vijeće zaključuje da se radnje optuženog Božidara Perišića

nikako ne izdvajaju kao zasebne ili odvojene od sveukupnih dešavanja na području Opštine Rogatica, pogotovo kada se ima u vidu da optuženi radnje preuzima zajedno sa drugim pripadnicima VRS, iz čega je jedini mogući zaključak da je optuženi u potpunosti bio upućen u napad i da je znao da svojim radnjama doprinosi napadu usmjerenom protiv civilnog stanovništva. Osim toga, Apelaciono vijeće tokom analize dokaza i utvrđenih činjenica, nije uočilo da se optuženi, koji i ne spori svoje prisustvo kritičnom događaju, bilo kojom radnjom usprotivio takvom napadu ili na bilo koji način manifestovao svoje neslaganje.

66. Dakle, pogrešnom se pokazala tvrdnja odbrane da je sama pripadnost VRS uslov za postojanje svijesti o širokom i sistematičnom napadu.

67. I na kraju, Vijeće je preispitalo žalbene navode kojima se osporava diskriminatorna namjera na strani optuženog, te nalazi da prvostepeni sud ni u tom djelu svoje presude nije izveo pogrešan zaključak, obzirom da se isti temelji na potpunom i pravilno utvrđenom činjeničnom stanju.

68. Vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog suda zasnovan na utvrđenim činjenicama, da kritične prilike vojnici, među kojima je nesumnjivo i optuženi Božidar Perišić, pozivaju civile bošnjačke nacionalnosti da izađu iz kuće Adema Živojevića uz riječi „izlazite balije“, „mater vam balijsku“, što sve prethodi ubistvu Salima i Mustafe Sijerčića, nesumnjivo upućuje na zaključak da optuženi Perišić, kritične prilike prema civilima bošnjačke nacionalnosti koji su se zatekli u kući Adema Živojevića, postupa sa diskriminatornom namjerom, utemeljenoj na pripadnosti drugoj naciji i vjeri. Pri ovome je Vijeće imalo u vidu žalbene navode odbrane, koji ukazuju na izjavu svjedoka Tužilaštva Elvira Bahte da je optuženi istog dana neposredno prije predmetnog događaja, spasio 21 Bošnjaka, odvrćući pažnju srpskim vojnicima da ih ne pronađu, u čemu odbrana nalazi odsustvo diskriminatorne namjere kod optuženog. Ova činjenica prema utvrđenju Vijeća nesumnjivo proizilazi iz iskaza svjedoka Elvira Bahte, koji je opisujući događaje od 19.06.1992 godine u Rogatici, navodi da je kritičnog dana bio skriven u kući u naselju Gračanica, zajedno sa članovima svoje porodice i komšijama, kojih je ukupno u tom trenutku bilo 16, da je kuća bila zapaljena, da je dijete koje je bilo s njima plakalo jer se gušilo dimom, kada je u tom trenutku neko od srpskih vojnika koji su došli do kuć, lupao nogom kako bi vjerovatno prikrio plač djeteta, a potom je začuo glas Božidara Perišića, koji prepoznaje i njegov otac, kako govori da su Bahte otišle, nakon čega su se vojnici udaljili. Međutim, postupanje optuženog Božidara Perišića ispred kuće Elvira Bahte,

ne isključuje diskriminatornu namjeru u radnjama koje optuženi preduzima povodom događaja za koji je oglašen krivim. Naime, činjenica da je optuženi odvratio pažnju vojnika i omogućio porodici i komšijama Elvira Bahte koji su se skrivali u kući da pobjegnu, jer je bio prijatelj sa ocem Elvira Bahte sa kojim je radio u istoj prevozničkoj firmi, ne isključuje diskriminatornu namjeru prema pripadnicima bošnjačkog naroda, koju vrlo jasno i odlučno optuženi ispoljava ispred kuće Adema Živojevića ubistvom dva lica, Salima i Mustafe Sijerčića. Vijeće zaključuje da optuženi zbog ličnih prijateljskih veza pomaže porodici Bahto, da bi naknadno ispred kuće Adema Živojevića, brutalno lišio života Mustafu i Salima Sijerčića, koji su prethodno sa ostalim ukućanima istjerani ispred kuće uz psovke i uvrede na nacionalnoj osnovi, pokazao diskriminatornu namjeru u svojoj punoj formi i namjeri. Značaj ovih nesumnjivo utvrđenih radnji optuženog, apsolutno nije umanjen činjenicom da je prethodno pomogao jednoj porodici, niti ga ovaj čin može osloboditi krivnje za preduzete radnje ubistva civila Salima i Mustafe Sijerčića.

69. Stoga Vijeće nalazi da žalbom odbrane nije dovedeno u pitanje pravilno utvrđenje prvostepenog suda u ovom pravcu, zbog čega su navedeni žalbeni navodi cijenjeni kao neosnovani.

D. ŽALBENI OSNOV IZ ČLANA 300. ZKP BIH-

ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI

D.1. Žalba odbrane

70. Odbrana navodi da prvostepeni sud nije dovoljno opravdao razloge u pogledu adekvatnosti kazne zatvora u trajanju od 10 (deset) godina i njene uloge kao osnova resocijalizacije. Odbrana smatra da je sud trebao cijeniti osobito olakšavajuće okolnosti i odmjeriti kaznu ispod zakonom zapriječenog minimum kazni za ovo krivično djelo.

D.2. Odluka Apelacionog vijeća

71. Prvostepeni sud je prilikom odmjeravanja kazne za počinjeno krivično djelo, imajući u vidu stepen krivične odgovornosti i svrhu kažnjavanja kao temeljnu odrednicu za vrstu i visinu kazne uz pravednost kažnjavanja, te sve okolnosti konkretnog slučaja, pobude pod kojim je djelo učinjeno, ponašanje optuženog, kao i sve olakšavajuće okolnosti, uz odsustvo otežavajućih okolnosti, optuženom izrekao kaznu zatvora u trajanju od 10 godina (u koju se ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru), koja je i po ocjeni ovog

Vijeća za konkretno preduzetu krivično pravnu radnju adekvatna krivično pravna sankcija.

72. Analizirajući zaključke prvostepenog suda, iznesene u pobijanoj presudi u dijelu odluke o kazni, ovo Vijeće nalazi da su navedeni zaključci pravilni, te utemeljeni u svim relevantnim okolnostima koje su od utjecaja za odmjeravanju kazne. Pa tako, Apelaciono vijeće primjećuje da je prvostepeni sud uzeo u obzir raniju neosuđivanost optuženog, kao i njegove porodične i materijalne prilike, činjenicu da je oženjen, otac jednog punoljetnog djeteta, nezaposlen, lošeg imovnog stanja i narušenog zdravlja, pri čemu je od olakšavajućih okolnosti i pored činjenice se ne radi o ustaljenim standardima, cijenio primjereno ponašanje i poštivanje odluka suda od strane optuženog.

73. S obzirom na navedeno, i ovo Vijeće cjeni da se izrečenom kaznom zatvora u trajanju od 10 godina prema optuženom može postići svrha kažnjavanja u svim svojim aspektima, kako specijalne, tako i generalne prevencije.

II. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE

A. ŽALBENI OSNOV IZ ČLANA 299. ZKP BIH – POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A.1. Žalba Tužilaštva

74. Žalbom se ukazuje da je u odnosu na tačku II.1 izreke oslobađajućeg dijela pobijane presude pogrešno cijenjen iskaz svjedoka Mensudije Cuplov, koja je jedini očevidac događaja. Po ocjeni Tužilaštva, pogrešan je zaključak suda da je iskaz ovog svjedoka trebao biti potkrijepljen drugim dokazima, jer se osuđujuća presuda može zasnovati i na samo jednom iskazu. Tužilaštvo navodi da se radi o svjedoku koji je iznio takva saznanja koja mogu biti poznata samo svjedoku očevicu, i čiji iskaz je uvjerljiv i logičan, lišen svake sumnje za osvetoljubivošću, te saglasan sa ostalim potkrijepljujućim dokazima.

75. Prvostepeni sud ne navodi bilo kakav razuman motiv koji bi ukazao da svjedokinja Cuplov ne govori istinu. Prvostepeni sud je trebao imati u vidu okolnosti u kojima je svjedokinja dala iskaz 20.09.1992-godine, dakle tri mjeseca nakon inkriminarnog događaja, koji iskaz je uzet u srednjoškolskom centru u Visokom, pa samim tim ne zadovoljava standard zakonitog iskaza, već je zapravo iskaz obavještajnog karaktera, uzet u dvorani gdje boravi više od sto ljudi, gdje svi govore u isti glas i gdje je predmet interesovanja izvjesnog Mirsada iz Centra službi bezbjednosti, isključivo broj poginulih i

nestalih lica. Odgovor svjedokinje kako nikada ranije nije pitana za počinioca predmetnih zločina, po ocjeni Tužilaštva sasvim je logičan, te ga je prvostepeni sud trebao prihvatiti i pokloniti mu vjeru. Naime, svjedok od 1992.godine nije davala iskaz sve do ovog postupka, kada 2016. daje zakonitu izjavu, svo vrijeme živi u Americi, njena memorija i mišljenje nije moglo biti kontaminirano, jer zbog fizičke udaljenosti nije imala mogućnost komunicirati sa drugim svjedocima u ovom predmetu, niti je bilo ko drugi imao neposredna saznanja o događaju osim nje same.

76. Tužilaštvo iskaz ovog svjedoka dovodi u vezu sa iskazima svjedoka koji potvrđuju dio njenog iskaza, da je poznavala neke osobe koje su “uskočile” u baštu Devle Škaljić (Hamid Mehmedović, Muhidin Delija, Ibrahim Sućeska, Nermin i Nedim Teskeredžić), da su srpski vojnici bacali bombe u baštu kojom prilikom su neki ljudi ranjeni a neki i poginuli što ukazuje na vjerodostojnost njenog svjedočenja. Tužilaštvo dalje citira iskaze svjedoka Elvira Bahto, Hatidže Šaćić, Bisere Dragaš, Azre Huremović, Suade Teskeredžić, Elvedina Teskeredžića, Hidajete Hadžimusić i zaključuje da ovi iskazi u cjelosti potkrijepljuju iskaz svjedokinje Mensudije Cuplov.

77. Tužilaštvo ukazuje da prvostepeni sud nije cijenio činjenicu da je ova svjedokinja u kritično vrijeme bila u visokom stadiju trudnoće, da je vodila za ruku jedanaestogodišnjeg sina, a brinula se i o svekrvi, zbog čega je logično da se ulicom Tekija kretala zadnja među ženama i djecom koji su bježali, kada skreće lijevo i zavlači se u uski prolaz između “Imširove kuće i Devlinih parmaka”, jer je pucalo sa zgrade Tekije, što potvrđuju i drugi saslušani svjedoci. Prvostepeni sud je trebao imati u vidu stanje straha u kojem su bile žene koje se kreću niz ulicu u pravcu Crkvenog doma gdje će poslije biti i zatvorene.

78. Iako prvostepeni sud ne spori činjenicu da se optuženi nalazi na kritičnom mjestu u grupi vojnika, ne pridaje značaj navodima svjedokinje Cuplov koja daje opis optuženog navodeći da je imao vojničko držanje, lijep muškarac, uredno obrijan, sa izraženim benom, što potvrđuje i svjedok Azra Huremović. Osim toga svjedokinja Cuplov opisuje i na kojim autobuskim linijama je viđala optuženog dok je radio kao kondukter, znala je gdje živi jer je svakodnevno prolazio pored njene kuće, s tim da nikada nije imala bilo kakve neugodnosti s njim, što sve govori u prilog vjerodostojnosti njenog iskaza.

79. Za Tužilaštvo ostaje nejasno iz kojih razloga prvostepeni sud ne prihvata objašnjenje svjedokinje Cuplov da su se ona i Vehba Šaklić “zaklele” jedna drugoj da neće nikome pričati kako su njihovi najmiliji mrtvi. Naime, svjedokinja pojašnjava da čak ni svekrvi nije

rekla da joj je sin ubijen, niti bilo kome drugom, jer je nije htjela uznemiravati u tom trenutku, a posebno jer su žene živjele u nadi da su muškarci živi. Tužilaštvo smatra pogrešnim zaključak prvostepenog suda da je iskaz svjedokinje Cuplov u suprotnosti sa iskazima drugih svjedoka koji se u tom trenutku nalaze na različitim mjestima.

80. U odnosu na događaj iz tačke II.2 oslobađajućeg dijela pobijane presude Tužilaštvo zaključuje da je pogrešan zaključak prvostepenog suda kako Tužilaštvo nije dokazalo širok i sistematičan napad do kraja 1993.godine na područje Opštine Rogatica. Tužilaštvo smatra da iz iskaza svjedoka Almira Šabanića, Asima Durmiševića, Hašima Šabanića i Adila Durmiševića proizilazi kako su mještani sela Šatorovići od početka sukoba 1992.godine pa sve do 21.11.1993.godine bili pod potpunom kontrolom pripadnika Vojske Republike Srpske, da nisu smjeli napuštati selo, prisilno su izvođeni na različite radove u selima rogatičke općine, bili su razoružani, a bilo je i raznih upada u selo od strane pripadnika VRS, kada će 21.11.1993.godine biti odvedeni i zatvoreni u logor Rasadnik, gdje je jedini mogući zaključak, da su mještani ovog sela bili izloženi svojevrsnom napadu za svo vrijeme do konačnog protjerivanja i zatvaranja. Širok i sistematičan napad na području Opštine Rogatica, po ocjeni Tužilaštva, završava se progonom civila bošnjačke nacionalnosti iz posljednjeg naselja u kojem su živjeli, te je pogrešan zaključak prvostepenog suda da napad nije bio opsežan i da za posljedicu nije imao veliki broj žrtava, te da nije bilo kontinuiranog ponavljanja već se radilo o izolovanom slučaju. Tužilaštvo naglašava da napad, kao elemenat krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti predstavlja svako zlostavljanje pripadnika druge nacionalnosti, bilo da su vojnici, civili ili zarobljenici zbog čega je sud pogrešno cjenio dokaze, temeljem čega je izveo potpuno pogrešan zaključak.

81. U odnosu na događaj iz tačke II.3 oslobađajućeg dijela pobijane presude, Tužilaštvo smatra pogrešnim zaključak prvostepenog suda u pogledu identiteta počinitelja Vinka Zoranovića, prije svega zbog postojanja protuvriječnosti u iskazu oštećene R.S, u djelu odlučnih činjenica koje se odnose na identitet osobe koja je preduzela inkriminiranu radnju silovanja. Tako prvostepeni sud ne spori da je oštećena R.S silovana kritične prilike, ali istoj ne poklanja vjeru u pogledu identiteta počinitelja, čime je pogrešno utvrđeno činjenično stanje. Prvostepeni sud se bavio određenim razlikama u ranijem kazivanju svjedoka R.S, zanemarujući konstantu u njenom kazivanju kada svjedoči o ubistvu svog oca i strica, nakon čega je sa ostalim ženama odvedena u prostorije Crkvenog doma i istu noć silovana, navodeći da su svaku noć vojnici izvodili žene, a silovanja se dešavaju

preko puta Crkvenog doma u stambenoj zgradi Tekija, da je ona izvođena dvije noći i oba puta silovana od Vinka Zoranovića Joje. Od trenutka kad prvi put pominje svoje silovanje, svjedokinja uvijek označava Zoranovića kao počinioca, koga uz to i dobro poznaje jer je stanovao dvije ulice dalje od nje, čak ne poriče ni susret s njim nakon rata u Rogatici, dok veliki broj svjedoka potvrđuje njen iskaz opisujući njeno stanje nakon izvođenja i seksualnog zlostavljanja. Tužilac u žalbi ukazuje da Pravilo 96 međunarodnog suda Pravitnika o postupku i dokazima MKSJ i njegovoj praksi propisuje da nisu potrebni potkrijepljujući dokazi u vezi sa iskazom žrtve, kada je u pitanju zločin seksualnog nasilja, što je praksa i međunarodnog i domaćih sudova. Tužilaštvo žalbom dalje problematizira način ocjene iskaza ovog svjedoka, ukazujući da u osuđujućem dijelu presude, prvostepeni sud prihvata svjedočenje ove svjedokinje kao vjerodostojno, dok u oslobađajućem dijelu ne prihvata njen iskaz, bez adekvatnog obrazloženje za motiv svjedokinje da neosnovano tereti optuženog Vinka Zoranovića.

82. Oспорavajući pobijanu presudu u pogledu događaja iz tačke II.4 izreke, Tužilaštvo navodi da je prvostepeni sud utvrdio da je oštećena "R1" pretrpila seksualno zlostavljanje, ali njen iskaz cijeni nepouzdanim i neuvjerljivim u pogledu identiteta počinoca, što je po ocjeni Tužilaštva, aposlutno nerazumljivo. Tužilaštvo smatra da se pažljivom analizom iskaza oštećene moglo zaključiti da ovaj svjedok govori istinu o onome što je doživjela u srednjoškolskom centru u Rogatici juna mjeseca 1992.godine, te da njen iskaz ne sadrži bilo kakve praznine, nelogičnosti i proizvoljnosti. Detalji oko dovođenja oštećene do podruma u srednjoškolskom centru, od strane Zorana Perovića ili više vojnika, da li je u učionici u podrumu bio Zoranović sam ili je bilo više vojnika, su potpuno rasvijetljeni u direktnom i unakrsnom ispitivanju svjedoka, gdje je ista uvjerljivo potvrdila cijeli kontekst događaja prije odvođenja u podrumsku učionicu, detaljno opisala raspored prostorija, potvrdila da je više vojnika odvelo do vrata podrumske učionice gdje je čekao optuženi Zoranović i gdje se u klupi do katedre dogodilo silovanje. Navode oštećene, Tužilaštvo dovodi u vezu sa materijalnom dokumentacijom iz koje je vidljivo da optuženi Zoranović u kritično vrijeme obavlja poslove inspektora u lokalnoj stanici policije, zbog čega je po uvjerenju Tužilaštva jedini razuman zaključak, kako optuženom zbog položaja na kome se tada nalazi, "na noge" dovode žene iz učionice na spratu. Tužilaštvo u pogledu identiteta počinioca naglašava, da svjedokinja kontinuirano navodi da optuženog nije znala po imenu i prezimenu, ali mu je prepoznala glas koji prethodno čuje dok se optuženi krećući po školi obraća drugima, znala je njegov nadimak, a dok je palio cigaretu vidjela njegov lik, kada će joj snaha koja je frizerka sutradan reći njegovo ime. Osim toga oštećena je

optuženog prepoznala i na fotoalbumu, kako u fazi istrage, tako i na glavnom pretresu. Tužilaštvo dalje ukazuje na iskaz zaštićene svjedokinje R4, koja je žrtva silovanja kao i njena kćerka, opisujući da su i maloljetne sestre ... odvođene i da su odmah pričale da ih je silovao neki Zoranović zvan Joja, kao i na iskaz svjedokinje Safete Pleho, iz kojeg proizilazi da su žene izvođene vani, da su vrištale da je tu bio prisutan i Joja prezimena Zoranović, da je i on izvodio neke žene, što bi one i pričale nakon što bi se vratile. Tužilaštvo smatra da je prvostepeni sud pogrešno cjenio dokaze, te je obrazloženje oslobađajućeg dijela presude poptuno nerazumljivo. Navodi da prvostepeni sud ne vjeruje niti jednoj oštećenoj, i cjeni nevažnom činjenicu da su i druge osobe prema iskazu svjedoka R4 bile silovane od strane optuženog, što sudu nije bilo dovoljno za zaključak da je optuženi tih dana bio sklon seksualnom zlostavljanju žena i djevojaka. Nasuprot tome sud poklanja vjeru svjedoku odbrane P6, drugu optuženog, koji navodi da je Zoranović strastveni nepušač, ali da on nije bio u Rogatici za vrijeme rata tako da ne može znati da li je optuženi pušio u tom period.

A.2 Odluka Apelacionog vijeća

83. Iznesene žalbene navode u pogledu žalbenog osnova pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, Vijeće cijeni neosnovanim, te će u nastavku iznijeti razloge za svoju odluku po tačkama oslobađajućeg dijela pobijane presude, kako je to Tužilaštvo žalbom i osporavalo.

Tačka II.1 izreke pobijane presude

84. Pobijanom presudom nesumnjivo je utvrđeno da su kritične prilike, dana 19.06.1992.godine ispred kuće Murisa Garagića u naselju Gračanica, opština Rogatica, života lišeni Muris Garagić, Hazim Škaljić, Elvedin Cuplov, Ramiz Šatrović, Faik Čavalić, Hajro Huremović, Arif Alić, Mehmedalija Kahvedžić, Semiz Krašić, Arif Ajanović, Smail Sačić, Ramiz Alić i Sejda Huremović. Međutim, osim prisustva optuženog ovom događaju, prvostepeni sud van razumne sumnje nije mogao utvrditi da je upravo optuženi, izvršilac navedenih ubistva, posebno jer je saznanja o tome na glavnom pretresu dao samo jedan svjedok, koja saznanja u odlučnom dijelu, i to u pogledu identiteta počinioca, pravilno nisu cijenjena kao uvjerljiva i tačna.

85. Radi se o iskazu svjedokinje Mensudije Cuplov, čijim iskazom se Tužilaštvo i bavilo žalbom, u bezuspješnom pokušaju skretanja pažnje kako je prvostepeni sud pogrešno

utvrdio činjenicu identiteta počinioca predmetnog krivičnog djela.

86. Vijeće nalazi da je iskaz ove svjedokinje u većem dijelu potkrijepljen i u saglasnosti sa iskazima drugih svjedoka koji su, svako iz svoje perspektive, odnosno mjesta gdje se nalaze u datom trenutku i odakle promatraju, iznosili svoja saznanja o predmetnom događaju. Međutim, u dijelu u kojem svjedokinja tvrdi da je vidjela sam čin ubistava i izvršioca ubistva, izostaje adekvatna potvrda.

87. Pri ovome Vijeće potvrđuje tačnost tvrdnje da je osuđujuću presudu moguće zasnovati na iskazu samo jednog svjedoka, kako to Tužilaštvo iznosi u svojoj žalbi, a pravilno primjećuje i prvostepeni sud. Međutim, u tim okolnostima iskaz svjedoka mora biti jasan, koherentan, uvjerljiv, ne ostavljajući bilo kakvu sumnju u pogledu činjenica koje su utvrđene. Međutim, takav karakter uvjerljivosti prvostepeni sud pravilno nije dao spornom dijelu iskaza svjedokinje Mensudije Cuplov. Naime, iako se radi o svjedokinji koja je iznosila neposredna saznanja o predmetnom događaju, koji je svakako obilježio njen život, kada je izgubila supruga, da bi potom bila zatvorena, te protjerana sa svojim maloljetnim sinom, u visokom stadiju trudnoće, ova svjedokinja u svom prvobitnom iskazu, izjašnjavajući se o kritičnom događaju, datom Centru službi bezbjednosti dana 20.09.1992. godine, ne navodi bilo kakva saznanja o počiniocu djela, a o čemu će govoriti tek naknadno na glavnom pretresu. Ovo naročito ako se ima u vidu da njen ranije dati iskaz obiluje nizom detalja o kritičnom događaju, gdje uvjerljivo iznosi činjenice o učešću pojedinaca u kritičnom događaju, sa naznakom tačnih imena civila koji su stradali, kao i detalje oko naziva ulica, vremenskih prilika, čak i tragova "gusjenica" transportera koji su prethodno prošli ulicom na kojoj leži zajedno sa ostalim ženama i djecom, a da pri tom ni na jednom mjestu ne pomene izvršioca ubistva njenog supruga i ostalih zarobljenih muškaraca. Ova okolnost svakako baca sumnju na dio njenog iskaza sa glavnog pretresa kada označava optuženog Božidara Perišića kao počinioca djela. Dakle, kazivanje svjedokinje o dešavanjima prije čina ubistva, te naknadna dešavanja u okolnostima samog događaja, nesumnjivo je saglasno sa iskazima drugih svjedoka (Elvir Bahto, Hatidža Šaćić, Bisera Dragaš, Azra Huremović, Suada Teskeredžić, Elvedin Teskeredžića, Hidajeta Hadžimusić), na što Tužilaštvo žalbom ukazuje. Međutim, u ključnom dijelu vezanom za identitet počinioca, ova potvrda je izostala. Tako Vijeće zaključuje, da provjera iskaza ovog svjedoka kroz druge dokaze, ne bi bila potrebna da se radilo o dosljednom iskazu, povezanom i održivom sa ranijim iskazom ovog svjedoka o identičnim okolnostima. Ali suprotno navedenom, svjedok daje iskaz o spornom događaju dana

20.09.1992. godine, dakle neposredno nakon što dolazi na slobodnu teritoriju, pojašnjavajući da joj je suprug ubijen zajedno sa drugim muškarcima izvedenim iz kuće Murisa Garagića, ne pominjući da je vidjela čin ubistava ili izvršioca, kojeg je nesumnjivo poznavala i gdje u opisu događaja sebe smješta u sasvim druge okolnosti, pojašnjavajući da su muškarci odvojeni i ostavljeni ispred ove kuće, dok je ona zajedno sa ostalim ženama protjerana prema crkvi, gdje im je naređeno da legnu na cestu i gdje ostaje ležati naredna dva sata dok oko njih "zvižde" metci.

88. Sve i da se uzme kao opravdano objašnjenje svjedoka, da nakon što je vidjela sam čin ubistava i izvršioca, a potom dan poslije sa Vehbom Škaljić i poluizgorjele leševe, da u Crkvenom domu gdje je boravila sa svojim sinom, svekrvom, drugim ženama i djecom, čiji su muževi, očevi i braća ubijeni kritične prilike, nije htjela pričati o ovim dešavanjima da ne bi stvorila pometnju i kaos, te da se sa Vehbom Škaljić "zaklela" da neće nikome ništa reći o ovim dešavanjima, ipak se ne može kao logično i razumno prihvatiti da svjedok svoja saznanja o počinioocu nije prenijela nakon dolaska na slobodnu teritoriju, kada u Visokom, dana 20.09.1992.godine daje detaljnu izjavu o spornom događaju službeniku Centra službi bezbjednosti. Upravo ova činjenica da svjedokinja Mensudija Cuplov nikada ranije nije pomenula izvršioca djela (koji joj prema njenoj tvrdnji s glavnog pretresa od ranije bio poznat imenom i prezimenom), a imala je priliku isto učiniti, što je bilo logično i za očekivati, i pored toga u momentu davanja prvobitne izjave ne navodi identitet izvršioca, svakako baca sumnju na ovaj dio njenog iskaza sa glavnog pretresa i oduzima mu uvjerljivost, koja je nužno potrebna da bi na osnovu samo jednog iskaza svjedoka, sud zasnovao osuđujuću presudu.

89. Žalbeni navodi kojima se ukazuje na okolnosti u kojima je svjedokinja Mensudija Cuplov davala iskaz po dolasku u Visoko, te da dugo poslije toga, godinama boravi u Americi lišena svih uticaja na svoje kazivanje, nisu mogli uvjeriti ovo Vijeće u drugačiju odluku od one kako zaključuje prvostepeni sud, pri čemu se Vijeće nije upuštalo u utvrđivanje motiva da svjedokinja naknadno kao izvršioca krivično pravne radnje označava optuženog Božidara Perišića. Ujedno, Vijeće podsjeća na primjedbu Tužilaštva koja upućuje na emotivan iskaz svjedoka Mensudije Cuplov, koji iskaz po uvjerenju ovog Vijeća nesumnjivo i jeste takav. Međutim, Vijeće zaključuje da i kao takav, ovaj iskaz u konačnici ne može dosegnuti dokaznu snagu vjerodostojnosti, u djelu koji se odnosi na identitet počiniooca krivično pravne radnje tačke II. 1 izreke pobijane presude.

90. Stoga, nasuprot žalbenim navodima Tužilaštva, ovo Vijeće nalazi pravilnim

zaključak prvostepenog suda da na temelju iskaza svjedokinje Mensudije Cuplov, nije bilo moguće van razumne sumnje utvrditi da je počinitelj ubistava opisanih u tački II.1 izreke pobijane presude, optuženi Božidar Perišić, slijedom čega je optuženog primjenom principa *in dubio pro reo*, valjalo osloboditi optužbe da je počinio predmetnu krivično pravnu radnju.

Tačka II.2. izreke pobijane presude

91. Cijeneci žalbene navode kojima se osporava zaključak prvostepenog suda da nije dokazano postojanje širokog i sistematičnog napada na selo Šatoroviće, Opština Rogatica koji bi trajao sve do 21.11.1993.godine, Vijeće nalazi pravilnim zaključke prvostepenog suda, koji žalbom nisu dovedeni u pitanje.

92. Naime, kao što je i cijenjeno u pobijanoj presudi, da bi se radilo o krivičnom djelu Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, moraju biti ispunjeni opći elementi: da je postojao širok (rasprostranjen) i/ili sistematičan napad, da je napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva, da je optuženi znao za postojanje takvog napada i da njegova djela predstavljaju ili bi mogla predstavljati dio tog napada. Polazeći od značenja pojma širokog i sistematičnog napada, koji je kao takav prihvaćen u praksi domaćih sudova, tako i MKSJ, da je napad po svojoj prirodi opsežan i za posljedicu ima veliki broj žrtava, te da se radi o redovnom ponavljanju sličnog kriminalnog ponašanja, koje nije slučajno, prvostepeni sud je pravilno zaključio da u konkretnom slučaju, događaj u selu Šatorovići od 21.11.1993.godine ne odgovara opisu i definiciji širokog i sistematičnog napada, te da se u konačnici radilo o izolovanom napadu, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud.

93. Tako je u paragrafima 114. do 195. pobijane presude pravilno obrazloženo na koji način je utvrđeno da je širok i sistematičan napad na područje Opštine Rogatica, koja uključuje i selo Šatoroviće, trajao od maja 1992. pa do kraja 1992.godine, navodeći pri tome i detaljno elaborirajući dokaze, iskaze svjedoka (Osman Bajić, Hajrulah Šišić, R4, Muhidin Delija, Hamid Mehmedović, R1, Silvija Brusin, R2, Bisera Dragaš, Elvedin Teskeredžić, Samira Zukić, Safija Krašić, Azra Huremović, Suada Teskeredžić, R7, R.S, Safeta Pleho, Dženana Nalbantić, Zoran Perović), na kojima iskazima sud temelji ovakva svoja utvrđenja, dok je u pogledu događaja od 21.11.1993.godine u selu Šatorovići izostala valjanja i prihvatljiva argumentacija Tužilaštva o postojanju napada u tom periodu. Svi naprijed navedeni svjedoci izjašnjavaju se o određenim obrascima zločina usmjerenog prema civilnom bošnjačkom stanovništvu u Opštini Rogatica, ali samo u periodu od maja

1992. do kraja 1992.godine, dok izostaju dokazi koji bi potvrdili takav obrazac ponašanja do dana 21.11.1993.godine.

94. Činjenica jeste, da su svjedoci Almir Šabanić, Asim Durmišević i Hašim Šabanić iznijeli svoja saznanja o napadu VRS na selo Šatorovići 21.11.1993.godine, koji napad se nesumnjivo desio, međutim, iz iskaza ovih svjedoka proizilazi odlučna činjenica da u periodu koji prethodi, nakon što predaju oružje u maju 1992.godine pa sve do kritičnog dana, napada nije bilo, bošnjačko stanovništvo iako je živjelo u strahu, kretalo se slobodno, držalo straže, a radno sposobno stanovništvo odlazilo na radnu obavezu. Dakle, nasuprot tvrdnji Tužilaštva, koja je ostala bez valjanog činjeničnog uporišta, nedostaje veza između konkretnog događaja od 21.11.1993.godine i širokog i sistematičnog napada na bošnjačko civilno stanovništvo, a koji napad se nesumnjivo desio 1992.godine na području Opštine Rogatica.

95. Stoga je pravilan zaključak prvostepenog suda da navedeni napad po svojoj prirodi nije bio opsežan i za posljedicu nije imao veliki broj žrtava, od maja 1992. do novembra 1993.godine u selu Šatorovići, gdje nije bilo kontinuiranog ponavljanja istog obrasca zločina, te se očigledno radilo o izolovanom napadu, zbog čega je prvostepeni sud ispravno našao da u konkretnom nije ispunjen jedan od općih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti.

96. Navedenim razlozima, kao odlučnim, Vijeće se rukovalo kada je i u ovom dijelu žalbu Tužilaštva cijenilo neosnovanom.

Tačka II.3. izreke pobijane presude

97. U odnosu na događaj opisan u tački II.3 izreke pobijane presude, Vijeće polazi od nesporno utvrđene činjenice da je oštećena, svjedok R.S pretrpjela silovanje, kako se to žalbom Tužilaštvo i navodi. Međutim, nasuprot žalbenim navodima, Vijeće cjeni ispravnim zaključak prvostepenog suda da iz iskaza svjedoka R.S van razumne sumnje nije bilo moguće utvrditi identitet počinioca.

98. Ovakvom zaključku prvostepenog suda, prethodila je komparacija i detaljna analiza iskaza oštećene R.S koji daje na glavnom pretresu, sa iskazima koje je svedok dala ranije, pri čemu je prvostepeni sud konstatovao da za određena odstupanja, a odnose se na postupke optuženog u okolnostima spornog događaja, odnosno identitet osobe koja je izvodila oštećenu iz prostorije gdje je bila zatvorena kritične prilike i identitet počinioca

krivično pravne radnje, svjedokinja R.S nije ponudila valjano obrazloženje.

99. Kod procjene uvjerljivosti kazivanja svjedokinje R.S u odnosu na ovu inkriminaciju, prvostepeni sud je posebno uzeo u obzir i činjenicu da svjedokinja R.S u svojim prethodnim izjavama, pa tako ni u izjavi datoj pred Tužilašvom, nije spominjala njeno silovanje u Rogatici, već je usmjerena na događaj ispred kuće Adema Živojevića i ubistvo njenog oca i amidže, te dalja dešavanja nakon njenog odlaska iz Rogatice, zbog čega je prvostepeni sud pravilno postupao kada nije prihvatio obrazloženje svjedokinje, kako nikada ranije nije pitana o navedenom.

100. Na ovom mjestu, Vijeće će ponoviti svoj ranije zauzeti stav, da osuđujuća presuda može biti zasnovana na iskazu samo jednog svjedoka, posebno kod krivičnih djela seksualnog zločina, što je praksa i kod domaćih sudova i MKSJ, s obzirom da je počinjenju takvog djela u pravilu prisutan samo počinitelj i žrtva. Vijeće je saglasno i sa žalbenim navodima Tužilaštva da se prema pravilu 96 Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ i njegovoj praksi, a odnose se na dokaze u slučajevima seksualnih delikata, neće tražiti dodatno potkrijepljujuća svjedočenja žrtve. Međutim, Vijeće naglašava da svjedočenje žrtve mora biti uvjerljivo, konzistentno i nadasve bez bilo kakve sumnje u pogledu istinitosti, što se kod ovako neujednačenog i neodlučnog kazivanja svjedokinje R.S ne može konstatovati. Prvostepeni sud je poklonio vjeru iskazu svjedokinje R.S. na okolnosti ubistava njenog oca i amidže (tačka I izreke pobijane presude), te činjenici da je bila izložena seksualnom nasilju. Međutim, u dijelu iskaza koji se odnosio na konkretanu krivično pravnu radnju silovanja, zbog razlika u kazivanju svjedokinje (pragrafi 387 do 394), nedostajala je uvjerljivost i dosljednost koja je neophodno potrebna da bi sud van razumne sumnje utvrdio identitet počinioca, zbog čega je zaključak prvostepenog suda u tom dijelu ispravan. Pri tome Vijeće upućuje i na pravilan nalaz prvostepenog suda da je svjedokinja R.S, ranije prilikom davanja prvobitnog iskaza o silovanjima koja će preživjeti na području Bratunca i Kravice, nije spominjala silovanje u Rogatici, iako je prema njenoj tvrdnji od ranije poznavala optuženog Vinka Zoranovića. Dakle, svjedokinja R. S. mogla je još u to vrijeme identifikovati počinioca, ali navedeno nije učinila, što sve dovodi u pitanje pouzdanost njenog kazivanja u ovom spornom dijelu identiteta počinioca.

101. Vijeće je imalo u vidu i žalbene navode Tužilaštva kojima se problematizira način na koji prvostepeni sud cijeni iskaz svjedokinje R.S, navodeći da samo u jednom dijelu poklanja vjeru njenom kazivanju. Vijeće nalazi da je iz iskaza svjedoka očigledno kako se radi o traumatiziranom svjedoku, koji je ne samo očevidac događaja ubistva civila

tačke 1. osuđujućeg djela prvostepene presude, već i žrtva silovanja, i da zbog stresne situacije o kojoj svjedoči, moguće je da iznosi različite detalje, što je i za ovo Vijeće prihvatljivo. Međutim, razlike u pogledu identiteta počinioca preduzete krivično pravne radnje silovanja, ne smiju ostaviti sumnju u vjerodostojnost i istinitost takvog iskaza. Kazivanje svjedoka mora biti dosljedno, uvjerljivo, pouzdano, i tek kao takvo ima potrebnu dokaznu snagu na kojoj je moguće zasnovati osuđujuća presuda. Takav kvalitet međutim, nije imao dio iskaza svjedokinje R.S. kod utvrđenja identiteta počinioca krivično pravne radnje silovanja, nasuprot žalbenim navodima Tužilaštva.

102. Stoga, Vijeće nalazi da žalbom Tužilaštva nije ukazano da je činjenično stanje pogrešno ili nepotpuno utvrđeno u pogledu ove tačke izreke pobijane presude.

Tačka II.4. izreke pobijane presude

103. U odnosu na žalbene navode Tužilaštva kojima se ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u odnosu na događaj opisan u tački II.4 izreke pobijane presude, Vijeće je izvelo identične zaključke kao i za prethodnu tačku.

104. Naime, prvostepeni sud je i za ovaj događaj našao da nije sporno kako je oštećena svjedokinja R1 žrtva silovanja koje se dešava dok je zatvorena u Srednjoškolskom centru u Rogatici oko 20.06.1992.godine. Međutim, prvostepeni sud nije mogao na pouzdan i valjan način, odnosno po principu van razumne sumnje, utvrditi identitet počinioca.

105. Prvostepeni sud je pravilno analizirao iskaz svjedokinje R1, u kojem je ona opisuje počinioca silovanja. Cijeneći okolnosti u kojima se dešava silovanje, a kako to proizilazi iz iskaza svjedoka R1, prvostepeni sud je pravilno zaključio da svjedokinja objektivno nije bila u prilici pravilno identifikovati počinioca. Prema iskazu svjedokinje, sve se dešava u mračnoj prostoriji, kada je svjedokinja lišena mogućnosti da dobro vidi lice počinitelja, dok odsjaj cigarete na njegovom licu koju će prije toga zapaliti, nije bio adekvatan da osvijetli lice do prepoznavanja, kako to pogrešno navodi Tužilaštvo. Iskaz svjedokinje R1 kako optuženog nije poznavala od ranije nego ga je povremeno sretala u Srednjoškolskom centru, kada čuje da ga drugi oslovljavaju nadimkom Joja, da bi joj naknadno poslije ovog događaja snaha rekla njegovo puno ime, te mu je prepoznala glas koji je slušala u hodnicima Srednjoškolskog centra, kod iznesenih okolnosti opažanja lika počinitelja, nije imalo uvjerljiv značaj za zaključak suda da je optuženi osoba koja je preduzela inkriminisane radnje prema oštećenoj.

106. Idenitičan zaključak Vijeće izvodi i u pogledu navoda Tužilaštva da je svjedokinja tokom istrage na predočenim fotografijama identifikovala počinioca. Naime, Vijeće nalazi pravilnim stav prvostepenog suda da oštećena svjedokinja R1 u datim okolnostima, mračne prostorije u koju je dovedena, kada će optuženog koga ne poznaje od ranije, prepoznati u momentu dok pali cigaretu i po glasu koji je prethodno čula kroz hodnik dok komunicira sa drugim ljudima, po uvjerenju ovog Vijeća, svjedok nije bila u mogućnosti vidjeti i zapamtiti lice počinioca, kako bi van razumne sumnje identitet počinioca bio utvrđen.

107. Vijeće ukazuje da je prvostepeni sud prilikom ocjene iskaza ove svjedokinje posebno vodio računa o njenoj ličnosti i okolnostima u kojima je doživjela silovanje, odnosno sposobnost njene percepcije događaja i počinitelja, te u tom pravcu Vijeće nalazi pravilnim zaključke da je svjedokinja bila zatočena u prostorijama Srednjoškolskog centra gdje je u konstantnom strahu za svoj i život ostalih zatočenika, koje okolnosti su zasigurno imale uticaja na njenu percepciju ličnosti počinioca (paragraf 438 pobijane presude). Ovo posebno imajući u vidu da je svjedokinja u Srednjoškolskom centru svakodnevno viđala veći broj lica koja su ih obezbjeđivali, te je slušala njihove glasove, dok u svom kazivanju nije uvjerljivo opisala kako između toliko glasova upravo razlikuje glas optuženog Vinka Zoranovića koga od ranije nije poznavala.

108. U pogledu ovog događaja, u pobijanoj presudi nije izostala ni analiza drugih dokaza koji su izvedeni na okolnosti spornog događaja, pa tako prvostepeni sud iz iskaza svjedoka R2, brata oštećene R1, nije mogao utvrditi idenitet počinioca. Naime, oštećena R1 je svjedoku R2, dan nakon silovanja ispričala šta joj se desilo, navodeći da je silovana od 6-7 osoba, od kojih je neke navela imenom i prezimenom, ne pominjući pri tome optuženog Vinka Zoranovića. Ni iz iskaza svjedokinje Safete Pleho, koja navodi da u datim okolnostima događaja, prepoznaje Joju među onima koji izvode žene, nije bilo moguće van razumne sumnje utvrditi da je upravo optuženi Vinko Zoranović kritične prilike preduzeo inkrimisanu radnju prema oštećenoj R1. Iako iz iskaza ovog svjedoka, kao i iz iskaza svjedoka R4, jasno proizilazi da je Vinko Zoranović u kritično vrijeme boravio u Srednjoškolskom centru i nesumnjivo učestvovao u preduzimanju različitih radnji nad zatočenim civilima, kako to Tužilaštvo žalbom i navodi, nedostaju dokazi koji bi sa sigurnošću uputili ovo Vijeće na zaključak van razumne sumnje u pogledu izvršioca predmetnog krivičnog djela na način kako je opisano u Optužnici Tužilaštva.

109. Dakle, kod izjava "ključnih" svjedoka, koji su imali ili mogli imati neposredna

saznanja o predmetnom događaju (oštećena R1, njen brat svjedok R2, te Safeta Pleho koja je kritične prilike bila zatočena u Srednjoškolskom centru), nije bilo moguće na nesumnjiv način utvrditi idenitet počinioca, i to u mjeri koja je neophodno potrebna za osuđujuću presudu, s tim da se Vijeće nije upuštalo u analizu iskaza svjedoka (P6, Novak Nedić i Milorad Despotović) koji su iznosili svoja subjektivna viđenja oko izgleda i ponašanja optuženog Vinka Zoranovića u kritično vrijeme .

110. Stoga Vijeće, nasuprot žalbenim navodima Tužilaštva, nalazi da su odlučne činjenice u pogledu događaja iz tačke II.4 izreke pobijane presude pravilno utvrđene, zbog čega je žalbu Tužilaštva valjalo odbiti kao neosnovanu.

111. Imajući u vidu sve navedeno, na osnovu člana 313. ZKP BiH, Vijeće je žalbu Tužilaštva Bosne i Hercegovine i žalbu branioca optuženog Božidara Perišića, odbilo kao neosnovanu, te potvrdilo pobijanu prvostepenu presudu.

Zapisničar:
Pravni savjetnik
Mirela Karović

PREDSJEDNIK VIJEĆA
S U D I J A
Mirko Božović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.